

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії,
в.о. ректора Херсонського державного
університету

 проф. Тюхтенко Н.А.
« 26 » Серпня 2018 р.

ПРОГРАМА

додаткового вступного випробування
для здобуття ступеня бакалавра на 2 курс на основі освітньо-
кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст»
(денна, заочна форми навчання)

Галузь знань: 24 Сфера обслуговування
Спеціальність: 242 Туризм

Укладач програми:

 Яковлева С.Д.
голова фахової атестаційної комісії,
завідувач кафедри корекційної освіти,
доктор психологічних наук

Херсон 2018

Затверджено на засіданні приймальної комісії Херсонського державного університету (протокол № ____ від _____ 2018 року).

ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	4
2. Зміст програми	5
3. Перелік питань, що виносяться на співбесіду з краєзнавства	9
4. Список рекомендованої літератури.....	14
5. Критерії оцінювання співбесіди з краєзнавства	15

1. Загальні положення

Програма додаткового фахового вступного випробування для абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття ступеня бакалавра на 2 курс на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» розроблена відповідно до типових (авторських) програм.

Організація та проведення додаткового фахових вступних випробувань (співбесіди) відбувається у порядку визначеному у Положенні про приймальну комісію Херсонського державного університету.

Мета вступного випробування - вибір претендентів на навчання за рівнем вищої освіти бакалавра.

Форма фахового вступного випробування: вступне випробування проводиться у формі співбесіди.

Тривалість фахового вступного випробування - на виконання виведено не більше 30 хвилин на абітурієнта.

Результат додаткового фахового вступного випробування (співбесіди) оцінюється за шкалою від 0 до 200 балів.

Додаткове вступне випробування має на меті визначення рівня базової теоретичної підготовки вступника з подальшим допуском до складання фахового вступного випробування для здобуття ступеня бакалавра. Оцінювання знань з додаткового вступного випробування здійснюється за критеріями «рекомендовано (оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів)»/«не рекомендовано (оцінюється за шкалою від 0 до 99 балів)». У випадку, якщо абітурієнт не склав додаткове вступне випробування, він втрачає право брати участь у конкурсному відборі за іншою спеціальністю.

Перепусткою на тестування є Аркуш результатів вступних випробувань, паспорт.

Під час проведення вступного випробування не допускається користування електронними приладами, підручниками, навчальними посібниками та іншими матеріалами, якщо це не передбачено рішенням Приймальної комісії. У разі використання вступником під час вступного випробування сторонніх джерел інформації (у тому числі підказки) він відсторонюється від участі у випробуваннях, про що складається акт. На екзаменаційній роботі такого вступника член фахової атестаційної комісії вказує причину відсторонення та час. При перевірці така робота дешифрується і за неї виставляється оцінка менше мінімальної кількості балів, визначеної Приймальною комісією та Правилами прийому, для допуску до участі в конкурсі або зарахування на навчання поза конкурсом, незважаючи на обсяг і зміст написаного.

Вступники, які не з'явились на фахове вступне випробування (співбесіди) без поважних причин у зазначений за розкладом час, до участі у подальших іспитах і конкурсі не допускаються.

2. Зміст програми

Загальна географія

Географія як наука, розвиток географічних досліджень. Об'єкт та предмет вивчення географії. Місце географічних дисциплін у системі наук. Джерела географічних знань. Метода географічних досліджень. Розвиток уявлень про форму, розміри та рухи Землі.

Найвизначніші географічні відкриття, видатні мандрівники. Географічні дослідження світу та України в різні історичні епохи. Вітчизняні вчені-географи. Сучасні географічні дослідження та їх значення.

Способи зображення Землі. Зображення земної поверхні на малюнку, плані, карті, глобусі, аерофотознімку та космічному знімку. Поняття «план місцевості», «географічна карта», «топографічна карта», «азимут».

Картографічні проекції та спотворення. Елементи градусної сітки. Легенда карт. Види масштабу. Класифікація карт. Топографічні карти та їх практичне використання.

Визначення напрямів географічних координат об'єктів, абсолютної та відносної висоти місцевості, глибини морів і океанів. Способи вимірювання відстаней на різних географічних і топографічних картах. Орієнтування на місцевості за місцевими ознаками. Значення карт у житті людини.

Літосфера та рельєф. Внутрішня будова Землі. Поняття «земна кора», «літосфера», «літосферна плита», «тектонічні структури», будова та типи земної кори, породи та мінерали що її складають. Геологічне літочислення, геологічний вік, геохронологічна таблиця.

Внутрішні процеси в літосфері. Рухи літосферних плит Походження материків і океанів. Вулкани та землетруси, райони їх поширення. Зовнішні сили, що змінюють земну поверхню. Корисні копалини їх класифікація за походженням.

Основні форми земної поверхні: гори і рівнини. Рельєф дна Світового океану. Значення рельєфу в господарській діяльності людини та вплив діяльності людини на рельєф.

Атмосфера та клімат. Поняття «атмосфера», її склад та будова, значення. Сонячна радіація та її розподіл в атмосфері й на земній поверхні. Теплові пояси та їх межі (тропіки і полярні кола). Температура земної поверхні та повітря, її зміни з висотою і розподіл залежно від кута падіння сонячних променів.

Атмосферний тиск його вимірювання. Основні пояси атмосферного тиску Землі. Загальна циркуляція атмосфери, Постійні вітри. Циклони й антициклони. Сезонні та місцеві вітри. Вода в атмосфері. Вологість повітря. Хмари. Атмосферні опади та їх утворення. Розподіл опадів на поверхні земної кулі. Повітряні маси й атмосферні фронти.

Поняття «клімат». Кліматичні пояси та області. Кліматична карта. Залежність клімату від широти місцевості, морських течій, близькості до морів, рельєфу, антропогенного впливу. Погода, добові та сезонні коливання її метеорологічних елементів. Спостереження за погодою та її прогнозування. Вплив клімату та погоди на господарську діяльність

Гідросфера. Поняття «гідросфера» та її основні частини. Світовий океан та його частини: океани, моря, затоки, протоки. Суходіл в океані. Властивості вод Світового океану та причини її неоднорідності. Водні маси. Рух води в Світовому океані. Морські течії.

Води суходолу. Річка та її частини. Елементи річкової долини. Річкові басейни. Живлення та режим річок. Озера, їх походження. Болота. Льодовики, багаторічна мерзлота. Підземні води. Джерела. Штучні водойми. Використання Світового океану та вод суходолу в господарській діяльності людини

Біосфера. Поняття «біосфера», її складові та межі. Ґрунти, їхні властивості та відмінності. Рослинність суходолу і океану. Тваринний світ

суходолу і океану. Вплив біосфери на інші оболонки. Вплив людини на біосферу. Охорона біосфери.

Географічна оболонка та загальні закономірності природи Землі..
ПОНЯТТЯ «географічна оболонка». Загальні закономірності географічної оболонки: цілісність, кругообіг речовин та енергії, ритмічність, комплексність. Зональні та азональні природні комплекси. Зміна природних комплексів під впливом господарської діяльності людини.

Фізична географія України

Формування території, сучасні розміри, адміністративно-територіальний поділ. Географічне положення, кордони, розташування території України стосовно годинних поясів. Місце України на політичній та економічній карті світу. Господарська оцінка економіко-географічного положення.

Основні риси рельєфу: низовини, височини, гори. Тектонічні структури, їх будова та рухи. Особливості геологічної будови території України. Геоморфологічна будова. Чинники виникнення несприятливих геологічних і геоморфологічних процесів та шляхи запобігання їм.

Мінерально-сировинні ресурси та їх класифікація. Закономірності поширення, характеристика та господарська оцінка паливних, рудних і нерудних корисних копалин.

Основні кліматотворні чинники. Загальні риси клімату. Типи повітряних мас. Розподіл температури повітря і опадів на території України.

Основні кліматичні показники. Сезонні особливості клімату. Причини виникнення і наслідки дії небезпечних метеорологічних явищ на території країни, їх поширення. Кліматичні ресурси. Метеоспостереження, прогнози погоди.

Загальні гідрологічні особливості території України Поверхневі води, особливості їх формування і розподілу. ОСНОВНІ річкові басейни. Канали. Болота, їх типи і поширення. Озера і водосховища. Підземні води.

Несприятливі гідрологічні явища і заходи запобігання їм. Водні ресурси України, шляхи їх раціонального використання і охорони. Чорне та Азовське моря. Природногосподарська характеристика морів, проблеми використання ресурсів та охорони природи.

Грунтовий покрив. Умови ґрунтоутворення, властивості, основні генетичні типи ґрунтів, закономірності їх поширення. Карта ґрунтів України. Господарське використання ґрунтів. Земельні ресурси України. Охорона земельних ресурсів. Різноманітність видового складу рослинності, закономірності поширення рослинності.

Рослинні комплекси лісів, степів, луків. Рослинні ресурси, їх охорона і відтворення. Зелена книга України, Різноманітність видового складу тварин. Фауністичний склад лісів, степів, луків, боліт, водойм, Українських Карпат і Кримських гір Тваринні ресурси. Взаємодія чинників і компонентів ПТК. Ландшафти та їх класифікація. Фізико-географічне районування України, його наукове і практичне значення.

Мішані та широколистяні ліси. Лісостеп. Степ. Господарська характеристика природних зон, проблеми використання природних ресурсів й охорони природи.

Українські Карпати. Кримські гори. Природно-господарська характеристика гірських областей, проблеми використання ресурсів й охорони природи.

Чорне та Азовське моря. Природно-господарська характеристика морів, проблеми використання ресурсів та охорони природи.

Геоекологічна ситуація. Основні забруднювачі навколишнього середовища. Вплив геоекологічної ситуації на населення, Природоохоронні заходи. Законодавчі акти про природно-заповідний фонд. Категорії природно-заповідного фонду. Природоохоронні комплекси. Національна екологічна мережа. Моніторинг навколишнього середовища

3.Перелік питань, що виносяться на співбесіду з краєзнавства

Загальна географія

1. Об'єкт та предмет вивчення географії. Місце географічних дисциплін у системі наук.
2. Джерела географічних знань. Методи географічних досліджень. Розвиток уявлень про форму, розміри та рухи Землі.
3. Найвизначніші географічні відкриття, видатні мандрівники.
4. Географічні дослідження світу та України в різні історичні епохи. Вітчизняні вчені-географи. Сучасні географічні дослідження та їх значення.
5. Зображення земної поверхні на малюнку, плані, карті, глобусі, аерофотознімку та космічному знімку.
6. Поняття «план місцевості», «географічна карта», «топографічна карта», «азимут».
7. Картографічні проекти та спотворення.
8. Елементи градусної сітки. Легенда карт. Види масштабу.
9. Класифікація карт. Топографічні карти та їх практичне використання.
10. Визначення напрямів географічних координат об'єктів!в, абсолютної та відносної висоти місцевості, глибини морів і океанів.
11. Способи вимірювання відстаней на різних географічних і топографічних картах.
12. Внутрішня будова Землі. Поняття «земна кора», «літосфера», «літосферна плита», «тектонічні структури», будова та типи земної кори, породи та мінерали що її складають.
13. Геологічне літочислення, геологічний вік, геохронологічна таблиця.
14. Внутрішні процеси в літосфері. Рухи літосферних плит. Походження материків і океанів. Вулкани та землетруси, райони їх поширення.
15. Зовнішні сили, що змінюють земну поверхню. Корисні копалини їх класифікація за походженням.

16. Основні форми земної поверхні: гори і рівнини. Рельєф дна Світового океану.
17. Значення рельєфу в господарській діяльності людини та вплив діяльності людини на рельєф.
18. Поняття «атмосфера», її склад та будова, значення. Сонячна радіація та її розподіл в атмосфері й на земній поверхні. Теплові пояси та їх межі (тропіки і полярні кола).
19. Температура земної поверхні та повітря, її зміни з висотою і розподіл залежно від кута падіння сонячних променів.
20. Атмосферний тиск його вимірювання. Основні пояси атмосферного тиску Землі.
21. Загальна циркуляція атмосфери. Постійні вітри. Циклони й антициклони.
22. Сезонні та місцеві вітри. Вода в атмосфері. Вологість повітря. Хмари. Атмосферні опади та їх утворення.
23. Розподіл опадів на поверхні земної кулі. Повітряні маси й атмосферні фронти.
24. Поняття «клімат». Кліматичні пояси та області.
25. Кліматична карта. Залежність клімату від широти місцевості, морських течій, близькості до морів, рельєфу, антропогенного впливу.
26. Погода, добові та сезонні коливання її метеорологічних елементів. Спостереження за погодою та її прогнозування. Вплив клімату та погоди на господарську діяльність.
27. Поняття «гідросфера» та її основні частини. Світовий океан та його частини: океани, моря, затоки, протоки.
28. Суходіл в океані. Властивості вод Світового океану та причини її неоднорідності. Водні маси. Рух води в Світовому океані. Морські течії.
29. Води суходолу. Річка та її частини. Елементи річкової долини. Річкові басейни.

30. Живлення та режим річок. Озера, їх походження. Болота. Льодовики, багаторічна мерзлота.

31. Підземні води. Джерела. Штучні водойми. Використання Світового океану та вод суходолу в господарській діяльності людини.

32. Поняття «біосфера», її складові та межі Ґрунти, їхні властивості та відмінності.

33. Рослинність суходолу і океану. Тваринний світ суходолу і океану. Вплив біосфери на інші оболонки.

34. Вплив людини на біосферу. Охорона біосфери.

35. Поняття «географічна оболонка». Загальні закономірності географічної оболонки: цілісність, кругообіг речовин та енергії, ритмічність, комплексність.

36. Зональні та аazonальні природні комплекси. Зміна природних комплексів під впливом господарської діяльності людини.

Фізична географія України

1. Формування території, сучасні розміри, адміністративно-територіальний поділ.

2. Географічне положення, кордони, розташування території України стосовно годинних поясів.

3. Місце України на політичній та економічній карті світу. Господарська оцінка економіко-географічного положення.

4. Основні риси рельєфу: низовини, височини, гори. Тектонічні структури, їх будова та рухи.

5. Особливості геологічної будови території України. Геоморфологічна будова.

6. Чинники виникнення несприятливих геологічних і геоморфологічних процесів та шляхи запобігання їм.

7. Мінерально-сировинні ресурси та їх класифікація.

8. Закономірності поширення, характеристика та господарська оцінка паливних, рудних і нерудних корисних копалин.

9. Основні кліматотворні чинники. Загальні риси клімату.

10. Типи повітряних мас. Розподіл температури повітря і опадів на території України.

11. Основні кліматичні показники. Сезонні особливості клімату. Причини виникнення і наслідки дії небезпечних метеорологічних явищ на території країни поширення.

12. Кліматичні ресурси. Метеоспостереження, прогнози погоди.

13. Загальні гідрологічні особливості території України. Поверхневі води, особливості їх формування і розподілу.

14. Основні річкові басейни. Канали. Болота, їх типи і поширення. Озера і водосховища.

15. Підземні води. Неприятливі гідрологічні явища і заходи запобігання їм.

16. Водні ресурси України, шляхи їх раціонального використання і охорони. Чорне та Азовське моря.

17. Природногосподарська характеристика морів, проблеми використання ресурсів та охорони природи.

18. Ґрунтовий покрив. Умови ґрунтоутворення, властивості, основні генетичні типи ґрунтів, закономірності їх поширення.

19. Карта ґрунтів України. Господарське використання ґрунтів. Земельні ресурси України.

20. Охорона земельних ресурсів. різноманітність видового складу рослинності, закономірності поширення рослинності.

21. Рослинні комплекси лісів, степів, луків. Рослинні ресурси, їх охорона і відтворення. Зелена книга України.

22. Різноманітність видового складу тварин. Фауністичний склад лісів, степів, луків, боліт, водойм, Українських Карпат і Кримських гір. Тваринні ресурси.

23. Взаємодія чинників і компонентів ПТК.
24. Ландшафти та їх класифікація. Фізико-географічне районування України, його наукове і практичне значення.
25. Мішані та широколистяні ліси. Лісостеп.
26. Степ. Господарська характеристика природних зон, проблеми використання природних ресурсів й охорони природи.
27. Українські Карпати. Кримські гори.
28. Природно-господарська характеристика гірських областей, проблеми використання ресурсів й охорони природи.
29. Чорне та Азовське моря. Природно-господарська характеристика морів, проблеми використання ресурсів та охорони природи.

4. Список рекомендованої літератури

1. Скуратович О.Я., Круглик Л. Л, Коваленко Р. Р. Загальна географія: Підруч. для 6 кл. - К.: Зодіак -ЕКО, 2005. -319с.
2. Пестушко В. Ю., Сасихов В.С. Уварова ГС. Географія материків і океанів:Підруч. для 7 кл. серед, шк. - К: Абрис. - 376 с.
3. Кобернік С.Г., Скуратович О.Я. Географія материків і океанів: Підруч. для 7 кл.загальноосв. навч. закладів. - К.: Навчальна книга, 2005. - 319 с.
- 4.Корнеев В,П., Герасимчук В.М., Пічугін Б.В. Географія материків і океанів:Підруч. для 7 кл. - К.: Освіта, Шкільна освіта, 2003. - 256 с.
5. Масляк П.О., Шищенко П.Г. Географія України: підруч. для 8-9 кл. серед, шк. -К.: Зодтк-ЕКО. 2004-432 с.
6. Чернов Б. В. Фізична географія України, Підручн. для 8 кл, - К.: Освіга, 2002. - 254 с. Плєпкий Й.Р. Географ]я України (Фізична географія з основами загального землезнавства): Підручн. для 8 класу. -Львів: ВНТЛ-Класика 2003.
7. Дітчук І. Л., Заставецька О. В., Ткач Д.В. Географія України: навч. посібник. - Тернопіль: Навчальна книга - Богдан. 2006. - 168 с.
9. Шищенко П.Г., Муніч Н.В. Фізична географія України: Підруч. для 8 кл. загальноосвітньої. навч. закл. - К,; Зодіак - ЕКО, 2005, - 256 с.
- 10.Заставний Ф.Д. Економічна і соціальна географія України: Підруч. для 9 кл. - К,; Форум. 2003.-239с.
- 11.Масляк П.О. Економічна і соціальна географія України: Підруч. Для 9 кл.загальноосв. навч. закл. - К: Педагогічна преса. 2005. -288 с.
12. Сиротенко А.Й. Економічна і соціальна географія України: Підруч. для 9 кл. загальноосв. навч. закл. - К: Освіта. 2001. - 222 с.
- 13.Яценко Б.П. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: Підруч. для 10 кл. - К: Артєк. 2004. - с. 248 с.